

Slovak international scientific journal

№40, 2020

Slovak international scientific journal

VOL.3

The journal has a certificate of registration at the International Centre in Paris – ISSN 5782-5319.

The frequency of publication – 12 times per year.

Reception of articles in the journal – on the daily basis.

The output of journal is monthly scheduled.

Languages: all articles are published in the language of writing by the author.

The format of the journal is A4, coated paper, matte laminated cover.

Articles published in the journal have the status of international publication.

The Editorial Board of the journal:

Editor in chief – Boleslav Motko, Comenius University in Bratislava, Faculty of Management

The secretary of the journal – Milica Kovacova, The Pan-European University, Faculty of Informatics

- Lucia Janicka – Slovak University of Technology in Bratislava
- Stanislav Čerňák – The Plant Production Research Center Piešťany
- Miroslav Výtisk – Slovak University of Agriculture Nitra
- Dušan Igaz – Slovak University of Agriculture
- Terézia Mészárossová – Matej Bel University
- Peter Masaryk – University of Rzeszów
- Filip Kocisov – Institute of Political Science
- Andrej Bujalski – Technical University of Košice
- Jaroslav Kovac – University of SS. Cyril and Methodius in Trnava
- Paweł Miklo – Technical University Bratislava
- Jozef Molnár – The Slovak University of Technology in Bratislava
- Tomajko Milaslavski – Slovak University of Agriculture
- Natália Jurková – Univerzita Komenského v Bratislave
- Jan Adamczyk – Institute of state and law AS CR
- Boris Belier – Univerzita Komenského v Bratislave
- Stefan Fišan – Comenius University
- Terézia Majercakova – Central European University

1000 copies

Slovak international scientific journal

Partizanska, 1248/2

Bratislava, Slovakia 811 03

email: info@sis-journal.com

site: <http://sis-journal.com>

CONTENT

ECONOMY

Spiryagin W.

ANALYTICAL APPROACHES TO HISTORICAL TENDENCIES, DEVIATIONS OF ECONOMIC SYSTEM AND FINANCIAL INTERRELATIONS 3

Alieva T.

ESSENCE AND FEATURES OF SOCIAL PROJECTS AND SOURCES OF THEIR FINANCE 9

Diachynska O., Diachynskyi A.

ENTERPRISE ASSETS MANAGEMENT 12

Kysh L.

REALIZATION OF PRODUCTS BY AGRICULTURAL ENTERPRISES IN CONDITIONS FOR THE CHANGE OF THE MARKET CONJUNCTURE 17

Kozachenko A.

FINANCIAL SUSTAINABILITY OF THE ENTERPRISE: FEATURES OF RECOGNITION AND STRATEGY OF PROVIDING IN MODERN CONDITIONS 23

Korpaniuk T., Dovhan P.

NON-PERFORMANCE LONG-TERM BANKING LOANS IN UKRAINE: ACCOUNTING AND ANALYSIS PROBLEMS 30

Yuzikhina K., Kravchenko A., Elkina N.

ELECTRONIC DOCUMENT MANAGEMENT AS AN EFFECTIVE TOOL TO REDUCING CORRUPTION (ON THE EXAMPLE OF CUSTOMS AUTHORITIES) 38

Markevych L.

PROSPECTS OF DEVELOPMENT AND FEATURES OF ORGANIC PRODUCTION MARKET FORMATION IN UKRAINE 42

Podolyanchuk O., Koval N.

MONETARY FUNDS AS A CONCEPT IN ACCOUNTING 48

Razumovskiy D.

EMPLOYMENT TYPICAL MODELS OF FINANCIAL BEHAVIOR OF POPULATION IN THE CONDITIONS OF MACROECONOMIC INSTABILITY 54

Razumovskaya E., Gainutdinov B.

MECHANISM OF FINANCIAL STRATEGY OF INDUSTRIAL COMPANY 57

Lebedev A., Razumovskaya E.

CENTRAL BANK OF RUSSIA FINANCIAL POLICY AS AN ELEMENT OF FINANCIAL REGULATION OF THE ECONOMY 59

Yurchuk N., Kiporenko S.

FOREIGN DIRECT INVESTMENT: ASSESSMENT OF INVOLVEMENT IN THE ECONOMY OF UKRAINE 62

**РЕАЛІЗАЦІЯ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ В УМОВАХ
ЗМІНИ КОН'ЮНКТУРИ РИНКУ****Киш Л.М.**

*кандидат економічних наук, доцент
доцент кафедри моделювання та інформаційних технологій в економіці
Вінницький національний аграрний університет*

**REALIZATION OF PRODUCTS BY AGRICULTURAL ENTERPRISES IN CONDITIONS FOR THE
CHANGE OF THE MARKET CONJUNCTURE****Kysh L.**

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the
Department of computer sciences and economic cybernetics
Vinnytsia National Agrarian University,
Ukraine*

Анотація

Досліджено сучасний стан розвитку аграрного сектору економіки України. Проаналізовано обсяги реалізації продукції сільського господарства сільськогосподарськими підприємствами в умовах зміни кон'юнктури ринку. Досліджено частку продукції, переробленої підприємствами на своїх потужностях та переданої для перероблення на давальницьких засадах. Проаналізовано середні ціни реалізації продукції сільського господарства підприємствами. Установлено, що значна частка виробленої продукції вітчизняними товаровиробниками є товарною.

Досліджено товарну структуру експорту сільськогосподарської та продовольчої продукції. Установлено, що основним фактором, який обмежує розвиток сільського господарства, представленого дрібними фермами та сільськогосподарськими підприємствами є доступ до кредитних та оборотних коштів. Ці підприємства залежні від посередників та інфраструктури із зберігання продукції. Характерним для вітчизняного аграрного сектору є формування та функціонування аграрних холдингів, у яких є можливості консолідації значних фінансових та земельних ресурсів – відповідно і формування експортних партій товарної продукції.

Обґрунтовано, що в умовах зміни кон'юнктури продовольчого ринку підвищення та реалізація експортного потенціалу аграрного сектору економіки України потребує розробки комплексу заходів: удосконалення зовнішньоекономічної політики держави щодо раціоналізації товарної структури агропродовольчого товарообороту, створення ефективних організаційно-правових та політичних механізмів просування вітчизняної сільськогосподарської та харчової продукції на зовнішній ринок; розширення повноважень органів місцевого самоврядування щодо розвитку транскордонних та інших форм міжнародного співробітництва в аграрній сфері; використання сучасних інструментів управління та маркетингу у практиці зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Abstract

In the article, we investigate the current state of development of the agrarian sector of Ukraine's economy. We analysed the volumes of sales of agricultural products by agricultural enterprises under conditions of changing market conditions. The share of products processed by enterprises at their capacities and transferred for processing on a toll-based basis was investigated. The average prices of sales of agricultural products by agricultural enterprises are analysed. It is established that a significant proportion of manufactured products by domestic producers is commodity.

We investigated the commodity structure of exports of agricultural and food products. It has been established that the main factor limiting the development of agriculture represented by small farms and agricultural enterprises is access to credit and working capital. These enterprises are dependent on intermediaries and the storage infrastructure. We have established that the characteristic of the domestic agricultural sector is the formation and functioning of agricultural holdings in which there is the possibility of concentration of significant financial and land resources, respectively, and the formation of export lots of commodity products.

It is substantiated that in the conditions of changing the food market situation, the increase and implementation of the export potential of the agrarian sector of the Ukrainian economy requires the development of a set of measures aimed at: improving the foreign economic policy of the state in terms of streamlining the commodity structure of the agro-food commodity circulation, creating effective organizational and legal and political mechanisms for the promotion of domestic agricultural and food products to the foreign market; extension of powers of local self-government bodies in relation to the development of cross-border and other forms of international cooperation in the agrarian sector; use of modern tools of management and marketing in the practice of foreign economic activity of agricultural enterprises.

Ключові слова: сільськогосподарська продукція, аграрний сектор економіки, реалізація, глобалізація, інфраструктура, кон'юнктура ринку, ефективність.

Keywords: agricultural production, agrarian sector of economy, realization, globalization, infrastructure, market conditions, efficiency.

Постановка проблеми. Аграрний сектор відіграє важливу роль в економіці. Україна має приблизно 43 млн га земель сільськогосподарського призначення, у тому числі 32 млн га орних земель, що дозволяє виробляти сільськогосподарську продукцію для задоволення власних потреб та формування експортних партій продукції. Завдяки наявним природним ресурсам Україна є п'ятим за величиною світовим експортером зерна після Росії, США, ЄС та Канади. Потенціал виробництва зерна оцінюється в 100 млн т. Україна також є найбільшим виробником і експортером соняшнику, третім за величиною експортером кукурудзи, четвертим з ячменю, шостою сої, і сьомою за пшеницею. Пшениця, ячмінь і кукурудза становлять 60% площі посівів [6].

Упродовж останнього десятиліття виробництво сільськогосподарських культур збільшилося вдвічі. Аграрний сектор – це єдиний сектор економіки, який відображав позитивне економічне зростання починаючи з 1991 року. Експорт сільськогосподарської продукції залишається одним із ключових двигунів української економіки, що становить майже 30% вартості експорту [10]. Водночас, в умовах сучасних викликів зовнішнього та внутрішнього середовища та постійної зміни кон'юнктури ринку важливо не лише виробляти певну продукцію, необхідно постійно стежити за ринком. Враховуючи вищезазначене, питання реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами в умовах зміни кон'юнктури ринку є дуже актуальним для України.

Водночас позитивних результатів досягають ті товаровиробники, які постійно стежать за ринком. Актуальність науково-прикладної роботи з питань розвитку зовнішньої торгівлі в Україні в агропродовольчій сфері зумовлена необхідністю повномасштабного включення цього сектору економіки у світовий економічний простір, що відкриває нові можливості для залучення в промисловість іноземних інвестиційних ресурсів. Важливою наразі є активізація експорту та збільшення виробництва сільськогосподарської продукції, отримання від зовнішньої торгівлі додаткових валютно-фінансових надходжень. Інтенсифікація зовнішньоекономічної діяльності господарчого суб'єкта в сільському господарстві сприятиме вирішенню соціальних проблем, оскільки є перспективним напрямком розширення ринку праці для сільського населення та підвищення його матеріального добробуту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аграрний сектор – одна з основних галузей національної економіки, від якої залежать ефективність функціонування державної продовольчої безпеки, а також ефективна робота суміжних галузей, їхня конкурентоспроможність і розвиток держави.

Використовуючи сучасні сільськогосподарські технології та техніку, вітчизняні підприємства забезпечують стабільне впровадження технології вирощування сільськогосподарських культур на орендованій землі, а також надають послуги іншим компаніям у сфері обробки ґрунту та збирання врожаю. Для забезпечення високого рівня якості зерна,

врожайності та збереження родючості ґрунтів сільськогосподарські підприємства використовують сучасні комплексні мінеральні добрива, краще насіннєве зерно та засоби захисту рослин, що поставляються національними та міжнародними виробниками. Інноваційні продукти та технології постійно перевіряються; отже, рівень виробництва залишається високим.

Запровадження процесу диверсифікації є важливим для сільськогосподарських підприємств. Цей процес дозволяє зменшити ризики внутрішнього та зовнішнього середовища, пристосувати виробничі та фінансові можливості до мінливого внутрішнього та зовнішнього середовища. Наразі високу ефективність можуть забезпечити не всі товаровиробники, а успішно пристосуватися до кон'юнктури ринку – лише окремі з них.

Від того, наскільки ефективно розвивається аграрна галузь та яка частка продукції експортується, значною мірою залежать валютні надходження до країни. Відповідно, реалізація продукції сільськогосподарськими підприємствами в умовах зміни кон'юнктури ринку є досить актуальною тематикою. Значна кількість науковців присвятила цій тематичі власні публікації. Зокрема, Калетнік Г.М. опублікував рекомендації з розроблення дорожньої інвестиційної карти розвитку аграрного району [1]. Стан реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами в умовах зміни кон'юнктури ринку відображено в низці аналітичних довідок, статистичних щорічниках та на офіційних сайтах [2–8,10,11]. Данкевич Є.М. досліджував специфіку кластеризації міжнародної торгівлі між Україною та ЄС [9]. Туніцька Ю.М. досліджувала інструментарій забезпечення конкурентоспроможності експорту продукції харчової промисловості України [11]. Руст А.М. розробляв бізнес-модель інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств в умовах виходу на зовнішній ринок [12]. Давлетбаєва Н.Б. досліджувала теоретичні засади інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості в контексті пристосування до стандартів ЄС та нарощення експорту готової продукції [13]. Попова О.Л. описувала сталий розвиток агросфери України та можливості нарощування обсягів експорту сільськогосподарської продукції [14]. Питання, пов'язані з реалізацією продукції сільськогосподарськими підприємствами в умовах зміни кон'юнктури ринку відображені в Угоді про асоціацію між Україною з однієї сторони та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами – з іншої [15]. Теоретичні підходи до реалізації продукції підприємствами в умовах зміни кон'юнктури ринку знайшли своє відображення у наукових працях низки вітчизняних та зарубіжних науковців [16–20]. Водночас тематика, пов'язана з реалізацією продукції сільськогосподарськими підприємствами, потребує подальшого системного дослідження із урахуванням тенденцій у провідних країнах світу та постійної зміни кон'юнктури продовольчого ринку.

Формулювання цілей статті: дослідити стан реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами з урахуванням тенденцій у провідних країнах світу та зміни кон'юнктури продовольчого ринку.

Виклад основного матеріалу. Визнання об'єктивного характеру глобалізаційних процесів міжнародних відносин та підвищення економічної відкритості в Україні є наразі важливим завданням при розробці державних стратегій розвитку. На наше переконання, тенденції розвитку аграрного сектору вітчизняної економіки правомірно вказують на необхідність реалізації інтеграції у світову систему зовнішньоекономічних зв'язків не стихійно, при переважному впливі зовнішніх чинників, а цілеспрямовано, що сприятиме максимальній реалізації соціально-економічного потенціалу нашої держави.

В умовах ринкової економіки попит виступає як один з провідних факторів економічного розвитку. Рациональне врівноваження цього попиту між продукцією національних товаровиробників та імпортних товарів постає як відповідальне завдання державної імпоротної політики. Ураховуючи наявний ресурсний потенціал для вітчизняного аграрного сектору важливо диверсифікувати структуру реалізованої продукції, максимально зменшити частку імпоротної харчової продукції на вітчизняні аналоги.

Аналіз обсягу реалізації продукції сільського господарства станом на 01.01.2019 рік дозволяє констатувати досить значний потенціал вітчизняних підприємств. Варто відзначити, що значну кількість продукції перероблено на своїх потужностях та передано для переробки на давальницьких засадах (табл. 1).

Таблиця 1

Обсяги реалізації продукції сільського господарства сільськогосподарськими підприємствами, станом на 01.01.2019 р.

Найменування продукції	Реалізовано - всього		Перероблено на своїх потужностях та передано для перероблення на давальницьких засадах, тис. т
	тис. т	У % до 01.01.2018 р.	
Культури зернові та зернобобові	31892,0	106,2	850,6
з них			
пшениця	14512,6	98,6	336,6
кукурудза на зерно	13037,1	117,4	262,0
ячмінь	3164,4	94,7	166,4
жито	155,8	158,0	16,8
Насіння культур олійних	11172,9	115,8	332,4
з них			
боби сої	1828,0	86,1	49,6
насіння ріпаку й кользи	1804,6	186,6	0,3
насіння соняшнику	7474,5	115,1	278,6
Буряк цукровий фабричний	4237,7	152,8	4142,9
Картопля	227,0	95,3	8,0
Культури овочеві	864,5	110,9	34,4
з них			
культури овочеві закритого ґрунту	89,9	98,9	-
Культури баштанні продовольчі	10,0	45,1	-
Виноград	167,3	107,2	13,4
Культури плодові та ягідні	197,5	99,0	0,7
Олія соняшникова нерафінована	126,6	208,4	-
Цукор білий кристалічний буряковий	723,2	125,4	-
Тварини сільськогосподарські живі	916,5	99,7	806,9
з них велика рогата худоба	165,0	110,0	2,5
свині	359,7	92,2	48,5
птиця свійська (без добових курчат)	388,7	103,0	755,5
Вовна овець і кіз, т	108,5	62,2	-
Молоко від сільськогосподарських тварин усіх видів, сире	2357,7	102,7	29,8
Яйця птиці свійської в шкаралупі свіжі (без яєць на інкубацію), млн шт.	6523,9	99,2	17,5
Яйця для інкубації, млн шт.	446,1	101,1	-

Джерело: [3,4,5,7,9,11]

*Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Протягом останніх п'яти років частка сільського господарства в експортних доходах для України зросла. У 2018 році порівняно з 2017 роком експорт сільськогосподарської продукції зріс на 16% і склав 17,8 млрд дол. Сільське господарство, включаючи переробну промисловість, у 2018 році виробило 16–17 % ВВП [10]. Водночас основою експорту сільськогосподарської продукції залишається експорт сировини, а саме продукції

рослинного походження, в тому числі пшениця, кукурудза, ячмінь та соя. У 2017 році загальна частка цих товарів у експорті становила 46%. При цьому, ціни на сировину значно нижчі, ніж на готову продукцію.

Середні ціни реалізації продукції сільського господарства підприємствами станом на 01.01.2019 рік представлені в табл. 2.

Таблиця 2

Середні ціни реалізації продукції сільського господарства сільськогосподарськими підприємствами, станом на 01.01.2019 р.

Найменування продукції	Середні ціни реалізації	
	грн за т	У % до 01.01.2018р.
Культури зернові та зернобобові	3780,4	111,8
з них		
пшениця	3811,5	116,3
кукурудза на зерно	3669,6	104,1
ячмінь	3647,9	121,3
жито	3086,2	104,6
Насіння культур олійних	9065,5	106,1
Буряк цукровий фабричний	847,8	99,0
Картопля	3333,5	125,0
Культури овочеві	4144,1	105,9
Культури баштанні продовольчі	2541,6	195,5
Виноград	6338,9	103,0
Культури плодові та ягідні	8843,1	145,9
Олія соняшникова нерафінована	18758,6	101,6
Цукор білий кристалічний буряковий	11812,3	106,8
Тварини сільськогосподарські живі	31294,2	141,6
з них велика рогата худоба	34337,5	164,6
свині	32923,7	140,8
птиця свійська (без добових курчат)	28459,2	134,2
Вовна овець і кіз, т	22765,8	91,1
Молоко від сільськогосподарських тварин усіх видів, сире	7161,7	135,8
Яйця птиці свійської в шкаралупі свіжі (без яєць на інкубацію), млн шт.	1090,1	102,3
Яйця для інкубації, млн шт.	6293,2	100,9

Джерело: [3,4,5,7]

*Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Аналізуючи ситуацію у вітчизняному аграрному секторі, варто зазначити, що дві основні групи виробників виробляють валову сільськогосподарську продукцію України – сільськогосподарські підприємства та домашні господарства. Перша група виробляє 55% валової продукції і складається з 32 тис. фермерських підприємств, 10 тис. корпоративних сільськогосподарських підприємств та інших форм господарювання. До другої групи належать понад 4 млн домогосподарств, які виробляють у середньому по 1,23 га землі, що становить майже 45 відсотків валової продукції сільського господарства [1].

Основним фактором, який обмежує розвиток сільського господарства, представленого дрібними фермами є доступ до кредитних та оборотних коштів. Внутрішні кредити коштують дорого, а український бізнес-клімат не дає можливості місцевим компаніям залучати дешевші міжнародні фонди. Характерним для вітчизняного аграрного

сектору є формування та функціонування аграрних холдингів, у яких є можливості концентрації значних фінансових та земельних ресурсів – відповідно і формування експортних партій товарної продукції.

Варто відзначити, що значна частка виробленої продукції вітчизняними товаровиробниками є товарною. Товарна структура експорту сільськогосподарської та продовольчої продукції (тисяч доларів США) представлена у табл. 3. При експорті використовується код і назва товарів згідно з УКТЗЕД: Група 01 “Живі тварини”, Група 02 “М’ясо та їстівні субпродукти”, Група 03 “Риба і ракоподібні, молюски та інші водяні безхребетні”, Група 04 “Молоко та молочні продукти; яйця птиці; натуральний мед; їстівні продукти тваринного походження, в іншому місці не зазначені”, Група 05 “Інші продукти тваринного походження, в іншому місці не зазначені”, Група 06 “Живі дерева та інші

рослини; цибулини, коріння та інші аналогічні частини рослин; зрізані квіти і декоративна зелень”, Група 07 “Овочі та деякі їстівні коренеплоди і бульби”, Група 08 “Їстівні плоди та горіхи; шкірки цитрусових або динь”, Група 09 “Кава, чай, мате або парагвайський чай, прянощі”, Група 10 “Зернові культури”, Група 11 “Продукція борошномельно-круп’яної промисловості; солод; крохмалі; інулін; пшенична клейковина”, Група 12 “Насіння і плоди олійних рослин; інше насіння, плоди та зерна; технічні або лікарські рослини; солома і фураж”, Група 13 “Шелак природний неочищений; камеді, смоли та інші рослинні соки і екстракти”, Група 14 “Рослинні матеріали для виготовлення плетених виробів; інші продукти рослинного походження, в іншому місці не зазначені”, Група 15 “Жири та олії

тваринного або рослинного походження; продукти їх розщеплення; готові харчові жири; воски тваринного або рослинного походження”, Група 16 “Готові харчові продукти з м’яса, риби або ракоподібних, молюсків або інших водяних безхребетних”, Група 17 “Цукор і кондитерські вироби з цукру”, Група 18 “Какао та продукти з нього”, Група 19 “Готові продукти із зерна зернових культур, борошна, крохмалю або молока; борошняні кондитерські вироби”, Група 20 “Продукти переробки овочів, плодів, горіхів або інших частин рослин”, Група 21 “Різні харчові продукти”, Група 22 “Алкогольні та безалкогольні напої і оцет”, Група 24 “Тютюн і промислові замітники тютюну”.

Таблиця 3

Товарна структура експорту сільськогосподарської та продовольчої продукції (тисяч доларів США)

Код і назва товарів згідно з УКТЗЕД	2010	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Усього (коди 1–24)	9935978,5	17038805,3	16668953,8	14563144,5	15281802,6	17756854,1	47334987,0
I. Живі тварини; продукти тваринного походження	771386,6	1084105,1	1014473,9	823434,9	775036,9	1108757,0	1210638,3
01 живі тварини	3636,7	13008,8	14471,8	25639,9	30903,4	45708,8	45786,6
02 м’ясо та їстівні субпродукти	90179,2	348633,2	381775,3	377668,3	387791,9	531240,1	645982,3
03 риба і ракоподібні	21007,7	20812,4	27401,3	12994,8	17007,3	26376,9	24981,
04 молоко та молочні продукти, яйця птиці; натуральний мед	648786,6	691739,5	575431,0	386477,3	330521,4	494207,3	480947,4
05 інші продукти тваринного походження	7776,4	9911,2	15394,5	20654,6	8812,9	11224,0	12940,6
II. Продукти рослинного походження	3976213,4	8875920,1	8736139,2	7971492,5	8093693,7	9215707,9	9886060,4
06 живі дерева та інші рослини	1782,2	2124,5	1414,4	2340,4	3703,8	3956,6	4442,8
07 овочі	119209,4	112652,4	129861,6	97214,6	152647,3	235369,3	235682,7
08 їстівні плоди та горіхи	208836,5	138491,8	148191,4	154083,5	148221,9	195287,3	228564,1
09 кава, чай	9869,9	11893,2	14645,0	10595,7	14088,4	13610,0	12059,2
10 зернові культури	2467060,7	6371334,7	6544127,6	6057490,0	6073915,3	6501134,3	7240558,1
11 продукція борошномельно-круп’яної промисловості	80847,9	137192,9	124400,7	117887,9	138667,9	181891,4	175811,2
12 насіння і плоди олійних рослин	1085659,1	2048059,7	1687715,3	1475455,6	1534995,1	2060121,4	1954149,8
13 шелак природний	1261,0	798,6	557,1	527,0	443,3	587,5	1090,7
14 рослинні матеріали для виготовлення	1686,7	53372,2	85226,1	55897,8	27010,8	23750,2	33701,9
III. 15 Жири та олії тваринного або рослинного походження	2617314,4	3507076,4	3822031,8	3299799,1	3962975,8	4605666,2	4496511,0
IV. Готові харчові продукти	2571064,1	3571703,7	3096308,9	2468418,0	2450096,2	2826723,0	3018600,8

Джерело: [3,4,5,7]

*Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

Аналіз експорту сільськогосподарської продукції показує позитивну динаміку. Збільшення позитивного зовнішньоекономічного балансу в торгівлі сільськогосподарськими та продовольчими това-

рами забезпечує нарощування національної економіки валюти, сприяє її модернізації та посиленню конкурентоспроможності на світовому ринку. Тому

перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності в цій сфері варто віднести до числа першочергових.

З метою реалізація продукції сільськогосподарськими підприємствами в умовах зміни кон'юнктури ринку потрібно вжити низку заходів. По-перше, збільшення експортного потенціалу аграрної галузі можливе на основі сучасних науково-інформаційних, техніко-технологічних, організаційно-економічних та соціально-політичних досягнень; по-друге, необхідне поліпшення структури експорту в розрізі товарного асортименту на товари з високим рівнем доданої вартості; по-третє, необхідним є здійснення ефективної зміни імпорту товарів, що поставляються з-за кордону; по-четверте, поліпшення структури імпорту за рахунок товарів, використання яких посилює інноваційно-інвестиційну складову виробництва сільськогосподарських та продовольчих товарів та її продаж на внутрішніх та світових ринках.

Аналіз сучасних проблем розвитку зовнішньої торгівлі сільськогосподарськими та продовольчими товарами та узагальнення досліджень вітчизняних вчених свідчить, що зростання експортного потенціалу аграрного сектору та нарощення торгівлі в умовах зміни кон'юнктури ринку потребує:

- ✓ реалізації експортно-цільової державної політики системної підтримки експортерів агропродовольчих товарів з метою їхнього високоефективного функціонування на зовнішніх ринках;
- ✓ допомоги правовими та соціально-політичними інструментами для просування вітчизняної сільськогосподарської та харчової продукції на світовий ринок;
- ✓ формування та розвиток ефективного фінансово-кредитного механізму, який стимулює виробництво, орієнтований на експорт, і мотивує всіх учасників розподілу товарів на експорт агропродовольчих товарів;
- ✓ надавати органам місцевого самоврядування областей, території яких межують із сусідніми державами, повноваження, використання яких мотивує їх до активізації прикордонної агропродовольчої співпраці;
- ✓ розширення доступу суб'єктів господарювання малого та середнього підприємництва до експорту сільськогосподарської та харчової продукції;
- ✓ вдосконалення нормативно-правової бази України, що підсилює конкурентоспроможність агропродовольчої продукції та полегшує їхній доступ на зовнішні ринки;
- ✓ використання системи маркетингових заходів щодо експорту агропродовольчих товарів на певні зовнішні ринки.

Важливою передумовою реалізації продукції сільськогосподарськими підприємствами в умовах зміни кон'юнктури ринку є розвиток аграрного маркетингу. Аграрний маркетинг переважно – це купівля та продаж сільськогосподарської продукції. Раніше, коли сільське господарство було більш менш самодостатнім, маркетинг сільськогосподарської продукції не мав ніяких труднощів, оскільки

фермер продавав свою продукцію споживачеві на грошовій або бартерній основі. Сьогоднішній сільськогосподарський товар повинен пройти низку обмінів або передач від однієї людини до іншої, перш ніж він досягне споживача. Продаж будь-якої сільськогосподарської продукції залежить від кількох факторів: попит на продукт у той час, наявність сховища тощо. Продукція може бути продана безпосередньо на ринку, або вона може зберігатися на місці, може бути очищена, сортована й оброблена фермером. Іноді обробка робиться тому що споживачі цього хочуть, або рідше для збереження якості цього продукту. Важливою при цьому є максимізація доданої вартості, яка формується на сільськогосподарському підприємстві.

Висновки. Сільське господарство, включаючи переробну промисловість, у 2017 році виробило 17 % ВВП. Водночас, основою експорту сільськогосподарської продукції залишається експорт сировини, а саме продукції рослинного походження, в тому числі пшениці, кукурудзи, ячменю та сої. Необхідність інтенсифікації розвитку зовнішньої торгівлі та поліпшення її товарної структури зумовлена можливостями підвищення ефективності виробництва та вирішенням соціальних проблем українського села через ціннісне використання експортного потенціалу агропромислового комплексу як важливого елементу сучасної системи. Підвищення та реалізація експортного потенціалу аграрного сектору економіки України потребує проведення подальших науково-прикладних досліджень, спрямованих на розробку комплексу заходів з удосконалення зовнішньоекономічної політики держави щодо раціоналізації товарної структури агропродовольчого товарообороту, створення ефективні організаційно-правових та політичних механізмів просування вітчизняної сільськогосподарської та харчової продукції на зовнішній ринок; розширення повноважень органів місцевого самоврядування щодо розвитку транскордонних та інших форм міжнародного співробітництва в аграрній сфері; використання сучасних інструментів управління та маркетингу у практиці зовнішньоекономічної діяльності сільськогосподарських підприємств.

Список літератури

1. Калетнік Г.М. Рекомендації з розроблення дорожньої інвестиційної карти розвитку аграрного району / за ред. Я.М. Гадзала, П.Т. Саблука. К.: Аграрна наука, 2017. 148 с.
2. Аналітична довідка. Стан інноваційної діяльності та діяльності у сфері трансферту технологій в Україні у 2016 році. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.uinte.kiev.ua> (дата звернення 17.12.2019).
3. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: ukrstat.gov.ua (дата звернення 17.12.2019).
4. Європа: Статистичний портал. URL: <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/37013/umfrage/ranking-der-top-20-exportlaender-weltweit/> (дата звернення 17.12.2019).

5. Основні показники зовнішньої торгівлі України. Український клуб аграрного бізнесу. URL: http://ucab.ua/ua/doing_agribusiness/zovnishni_rinki/osnovni_pokazniki_zovnishnoi_torgivli_ukraini (дата звернення 17.12.2019).
6. ТОП-10 товарів, які світ купує в Україні. Укрінформ. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/2555181-top10-tovariv-aki-svit-kupue-v-ukraini.html> (дата звернення 17.12.2019).
7. Міжнародна торгова організація. електронний ресурс. URL: <https://www.trade.gov/topmarkets/environmental-tech.asp> (дата звернення 17.12.2019).
8. 2017 Top Markets Report Environmental Technologies. URL: https://www.trade.gov/topmarkets/pdf/Environmental_Technologies_Top_Markets_Report2017.pdf (дата звернення 17.12.2019).
9. Dankevych V. Clustering of the international agricultural trade between Ukraine and the EU / V. Dankevych, Y. Dankevych, P. Pyvovar // Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development. 2018. Vol. 40. No. 3: 307–319.
10. Україна у цифрах 2018. Державна служба статистики України. / за ред. І.Є. Вернера. К.: 2019. 240 с.
11. Туницька Ю.М. Інструментарій забезпечення конкуренто-спроможності експорту продукції харчової промисловості України. Бізнес Інформ. №10. 2017. С. 85–93.
12. Руст А.М. Бизнес-модель инновационного развития предприятия [Электронный ресурс]. Вестник Саратовского государственного технического университета. 2010. № 4 (49). С. 252–257. Режим доступа: <http://lib.sstu.ru>. (дата звернення 17.12.2019)
13. Давлетбаєва Н.Б. Теоретичні засади інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. Вип. 10, частина 2. С. 77–80.
14. Попова О.Л. Сталий розвиток агросфери України: політика і механізми / Ольга Леонтіївна Попова; НАН України, Ін-т екон. та прогнозув. К., 2009. С. 179–183.
15. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення 17.12.19).
16. Харт О.Д. Неповні контракти і теорія фірми. Природа фірми: Походження, еволюція, розвиток / за ред. О. Е. Вільямсона, С. Дж. Вінтера; пер. з англ. А.В. Куликов; наук. ред. пер. В. П. Кузьменко. Київ: А.С.К., 2002. С. 189-216.
17. Нейман Дж. Фон, Моргенштерн О. Теория игр и экономическое поведение/пер. с англ.; под ред. Н. Н. Воробьева. Москва: Наука, 1970. 708 с.
18. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов. Москва: Соцэкгиз, 1962. 684 с.
19. Gordon D.F. A Neo-classical Theory of Keynesian Unemployment. Economic Inquiry. 1974. V. 12. P. 431-459.
20. Alchian A., Demsetz H. Production, Information Costs and Economic Organization. American Economic Review. 1972. V. 62. P. 775-795.

FINANCIAL SUSTAINABILITY OF THE ENTERPRISE: FEATURES OF RECOGNITION AND STRATEGY OF PROVIDING IN MODERN CONDITIONS

Kozachenko A.

PhD in Economics,

*Senior Lecturer at the Department of Audit and State Control,
Vinnytsia National Agrarian University*

Abstract

One of the main indicators that can provide an objective assessment of the financial and economic state of enterprise development is financial sustainability. In a market economy, it is the financial stability of the enterprise that is the key to its stable functioning. It is one of the most important characteristics of the financial condition of the enterprise. That is why in order to ensure stable activity and development of the company it is necessary to constantly analyze its financial stability. This article examines the approaches of scientists to defining the essence of the concept of "financial stability" and features of its recognition. The basic aspects of improving (stability) of financial stability of enterprises in the present conditions are clarified.

Keywords: financial stability, financial condition, liquidity balance.

Formulation of the problem in general. The development of the agro-industrial complex as one of the most important sectors of the national economy is a source of increasing the economic potential and competitiveness of the state. But the current state of the economy of Ukraine is unsatisfactory and is characterized by rather difficult economic conditions. The activities of agrarian enterprises are carried out in the conditions of uncertainty, development of scientific

progress, instability of political situation, hostilities in the east of the country, increased market competition, intensification of globalization processes and lack of information. In such circumstances, the modern management system requires enterprises to improve production efficiency, competitiveness of products and services, and timely monitoring of economic indicators. The variability of the environment causes a significant

№40, 2020
Slovak international scientific journal

VOL.3

The journal has a certificate of registration at the International Centre in Paris – ISSN 5782-5319.

The frequency of publication – 12 times per year.

Reception of articles in the journal – on the daily basis.

The output of journal is monthly scheduled.

Languages: all articles are published in the language of writing by the author.

The format of the journal is A4, coated paper, matte laminated cover.

Articles published in the journal have the status of international publication.

The Editorial Board of the journal:

Editor in chief – Boleslav Motko, Comenius University in Bratislava, Faculty of Management

The secretary of the journal – Milica Kovacova, The Pan-European University, Faculty of Informatics

- Lucia Janicka – Slovak University of Technology in Bratislava
- Stanislav Čerňák – The Plant Production Research Center Piešťany
- Miroslav Výtisk – Slovak University of Agriculture Nitra
- Dušan Igaz – Slovak University of Agriculture
- Terézia Mészárossová – Matej Bel University
- Peter Masaryk – University of Rzeszów
- Filip Kocisov – Institute of Political Science
- Andrej Bujalski – Technical University of Košice
- Jaroslav Kovac – University of SS. Cyril and Methodius in Trnava
- Paweł Miklo – Technical University Bratislava
- Jozef Molnár – The Slovak University of Technology in Bratislava
- Tomajko Milaslavski – Slovak University of Agriculture
- Natália Jurková – Univerzita Komenského v Bratislave
- Jan Adamczyk – Institute of state and law AS CR
- Boris Belier – Univerzita Komenského v Bratislave
- Stefan Fišan – Comenius University
- Terézia Majercakova – Central European University

1000 copies

Slovak international scientific journal

Partizanska, 1248/2

Bratislava, Slovakia 811 03

email: info@sis-journal.com

site: <http://sis-journal.com>